

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Contactpersoon

(10)(2e)

T + (10)(2e)

(10)(2e) @minocw.nl

Onze referentie

Datum

22 juni 2020

Nummer

verslag

Adviesraad laaggeletterdheid

Omschrijving

Adviesraad vervolgaanpak laaggeletterdheid 2020-2024
- Tel mee met Taal

Vergaderdatum en -tijd

18 juni 2020, 13.00 uur

Vergaderplaats

Webex

Aanwezig

(10)(2e) (VWS/TmmT), (10)(2e) (OCW/TmmT), (10)(2e) (Koninklijke Bibliotheek), (10)(2e) (Stichting ABC), (10)(2e) (Stichting ABC), (10)(2e) (VNO-NCW/MKB - Stichting van de Arbeid), (10)(2e) (VNG), (10)(2e) (Stichting Lezen en Schrijven), (10)(2e) (VCP - Stichting van de Arbeid), (10)(2e) (Stichting Het Begint met Taal), (10)(2e) (NRTO), (10)(2e) (MBO Raad), (10)(2e) (Stichting Lezen), (10)(2e) (Divosa), (10)(2e) (Movisie), (10)(2e) (LenS/expertisecentrum), (10)(2e) (Movisie/expertisecentrum), (10)(2e) (OCW/TmmT), (10)(2e) (OCW/TmmT)

1. Opening door (10)(2e), (10)(2e)
(10)(2e) ministerie van VWS, en (10)(2e)

De voorzitter opent de vergadering en vertelt dat hij waarneemt voor (10)(2e) (10)(2e), die tijdelijk is toegetreden tot het COVID-19 crisisteam van VWS.

2. Actualiteit als gevolg van COVID-19 maatregelen

De voorzitter vraagt de genodigden welke gevolgen gerelateerd aan (de aanpak van) laaggeletterdheid hun organisaties of sector ondervinden als gevolg van de overheidsmaatregelen om de verspreiding van het COVID-19 virus af te remmen.

- NRTO: het samenscholingsverbod heeft het vrijwel onmogelijk gemaakt om in fysieke vorm lessen te geven. Daarnaast heeft de 1,5 meter-maatregel grote invloed gehad op de concrete mogelijkheden voor het organiseren van onderwijs. Afhankelijk van de instelling zijn er wel alternatieven bedacht, met name in de vorm van afstandsonderwijs. Maar vaak was hier nog geen infrastructuur voor.

- Divosa: de angst is dat relatief 'makkelijke' klanten/doelgroepen als eerst weer bediend worden, terwijl de klanten die de meeste ondersteuning nodig hebben pas later aan de beurt komen. Daardoor lopen de achterstanden op. Verder wordt er achtergelopen op de besteding van de WEB-gelden, omdat activiteiten deels stil liggen of hebben gelegen.
- Stichting Lezen en Schrijven: met name taalhuizen zijn nog erg zoekende; veel zijn gesloten geweest. Daarnaast zijn vrijwilligers zoekende geweest hoe er gebruik kan worden gemaakt van digitale middelen. Hier is inmiddels wel een flinke slag op gemaakt. De coronacrisis heeft de noodzaak voor digitale vaardigheden (extra) duidelijk gemaakt.
- Stichting Het Begint met Taal: de taalcoachactiviteiten bij veel vrijwilligersorganisaties hebben redelijk doorgang kunnen vinden, vooral de 1-op-1 activiteiten, maar wel met heel veel extra inspanningen. De groep mensen die al een extra achterstand had, is minder goed bereikt; het gaat veel inspanning kosten om hen weer goed te bereiken. Tot slot zijn de vrijwilligers niet allemaal even digitaal vaardig gebleken als verwacht/gehoopt.
- MBO Raad: het beeld is divers. Wij zijn ook veel bezig geweest met crisismanagement. Een aantal zaken is wel doorgegaan, maar op een lager pitje Het afstandsonderwijs heeft geen grote problemen opgeleverd. De contacten met gemeenten zijn overwegend goed geweest in de afgelopen periode.

Middelbaar Beroeps
Onderwijs
Datum
22 juni 2020

Naast COVID-19, maken de genodigden een aantal opmerkingen over het proces:

- Divosa: vanuit gemeenten en de uitvoeringspraktijk horen wij regelmatig geluiden dat zij tijd en energie steken in het monitoring- en kwaliteitstraject, maar dat zij hun inbreng niet altijd goed terugzien in de voortgang. Het proces wordt als ondoorzichtig ervaren. Dit terwijl gezamenlijkheid en draagvlak belangrijke uitgangspunten zijn.
 - Projectleider Tel mee met Taal: een groepje gemeenten is heel nadrukkelijk betrokken geweest bij het monitoring- en kwaliteitstraject; er ligt ook een rol bij die gemeenten en de VNG om de informatie verder te verspreiden. Samen met de VNG organiseren we elke twee/drie maanden een (digitale) bijeenkomst met alle gemeenten. We moeten bekijken hoe we informatievoorziening in die tussenliggende weken kunnen verbeteren en bij wie die taak het best belegd kan worden.
- VNO-NCW/MKB – Stichting van de Arbeid: we zijn 20% van onze tijd bezig geweest met het managen van de crisis. Laaggeletterdheid is ook erg belangrijk. We willen de besprekpunten van vandaag eerst nader bespreken met onze achterban voordat er stappen gezet worden.
- MBO Raad: wij sluiten ons hierbij aan; ook wij willen de besprekpunten eerst nader bespreken met onze achterban. Dit dossier kan niet los worden gezien van hetgeen er gebeurt rond inburgering. Het kost aanbieders nu al grote moeite om de inburgeringstrajecten overeind te houden (i.v.m. grote verliezen). Als de uitkomsten van de kabinetsbesluitvorming negatief gaan zijn, kunnen wij niet uitsluiten dat mbo-scholen gaan stoppen met inburgeringsonderwijs en dat er (in de slipstream) ook een

terugtrekkende beweging komt op educatie.

3. Monitoring/registratie

De voorzitter en (10)/(2e) geven een toelichting bij dit besprekingspunt: de wens is om een landelijk geharmoniseerd monitor/registratiesysteem in te voeren om inzicht te krijgen in het kwantitatieve (hoe veel mensen) en kwalitatieve (wie zijn deze mensen) bereik van door gemeenten ingekochte cursussen basisvaardigheden. Eind vorig jaar is er met deze adviesraad gesproken over de aanbevelingen van de OESO; deze zijn vervolgens aangenomen door het Rijk en de VNG tijdens een bestuurlijk overleg. Daaropvolgend heeft ICTU een privacyverkenning uitgevoerd naar de uitvoerbaarheid van de OESO-aanbevelingen, specifiek m.b.t. privacy. De conclusie luidt dat binnen de bestaande wet- en regelgeving het volgende mogelijk is:

- Aanbieders mogen voor passend aanbod aan hun deelnemers persoonsgegevens verwerken en voor hun eigen bedrijfsvoering gebruiken.
- Het CBS kan deze gegevens bij aanbieders opvragen ten behoeve van statistische analyses.
- Er wordt niet op het niveau van individuele personen gerapporteerd aan de gemeente, het Rijk of een andere partij.

Door een wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) zouden er aanvullende mogelijkheden ontstaan:

- Gemeenten (en het Rijk) kunnen aanbieders verplichten om mee te werken aan statistisch onderzoek door het CBS en om specifieke gegevens te verzamelen. Zo ontstaat een geharmoniseerde dataset en wordt de kwaliteit en validiteit van de analyses verhoogd.
- De privacy van cursisten kan beter worden gewaarborgd door expliciet vast te leggen welke persoonsgegevens wel en niet verzameld en verwerkt mogen worden.
- Gemeenten kunnen desgewenst inzicht krijgen in (delen van) de gegevens die aanbieders aan het CBS leveren ten behoeve van hun beleidsvorming en verantwoording aan de Raad.

De voorzitter vraagt de genodigden hoe zij beide opties (CBS en wetswijziging) tegen elkaar afwegen.

- VCP – Stichting van de Arbeid: op welk niveau worden persoonsgegevens uitgewisseld bij beide varianten? Het is een zorgpunt of de privacy van cursisten gewaarborgd blijft, des te meer omdat het een kwetsbare doelgroep betreft die moet kunnen rekenen op een vertrouwensrelatie met de aanbieder.
- NRTU: wordt dit registratiesysteem opgericht voor gemeenten? Als je een harde eis instelt voor het aanleveren van kwalitatief hoogstaande gegevens, zal je op voorhand een aantal aanbieders uitsluiten; het zal namelijk niet voor alle aanbieders haalbaar zijn. Er zit een discrepantie tussen de landelijke vraag en gemeentelijke bewegingsvrijheid.
- Divosa: sommige gemeenten vragen zich af hoe de monitor hen verder zal helpen bij hun regiefunctie. Hoe zou het aanpassen van de wet gemeenten extra kunnen helpen? In veel regio's wordt al gebruik

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Datum

22 juni 2020

gemaakt van een monitoringsinstrument; in hoeverre zijn de indicatoren van de OESO daarin terug te vinden of makkelijk aan te vullen ten einde dubbele administratieve lasten te voorkomen?

- VNG: deze discussie hebben we een tijd geleden al gevoerd. Er is toen geconcludeerd dat er behoefte is aan een landelijk sturingsmechanisme; we moeten hier nu een paar stappen verder in zetten. Als er momenteel privacy belemmeringen zijn, moeten we een wettelijke basis creëren. Daarnaast is een grote groep gemeenten aangesloten bij deze discussie middels werkgroepen; iemand van Divosa zou hier ook deel aan kunnen nemen.
- MBO Raad: wij staan neutraal tegenover het leveren van gegevens aan het CBS of aan gemeenten, zolang het maar op een nette en veilige manier gebeurt. We moeten de belangen van cursisten vooral goed borgen. Verder is het goed om met elkaar de doelen scherp voor ogen te houden (waar willen we de geaggregeerde gegevens voor gebruiken?). Is er verder nog een koppeling te maken met het UPP-traject?
- Stuurgroep lid Tel mee met Taal: het UPP-traject is vooral gericht op casussen (individueel niveau) en gaat niet over een brede monitor van een doelgroep. Hoewel er een link is, gaat het UPP-traject het vraagstuk wat hier op tafel ligt niet oplossen.

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Datum

22 juni 2020

De voorzitter geeft aan dat eventueel aanvullende opmerkingen schriftelijk gedeeld mogen worden met (10)(2e)

(10)(2e) Het voorstel om een wettelijke basis te realiseren voor de gegevensdeling met gemeenten en privacybescherming van cursisten komt als beslispoint terug in het bestuurlijk overleg tussen Rijk en gemeenten op 1 juli a.s.

4. Kwaliteitslabel basisvaardigheden

De voorzitter en (10)(2e) geven een toelichting bij dit besprekingspunt: de groep 'non-formele aanbieders' in de volwasseneneducatie is momenteel onevenredig groot omdat de WEB slechts een beperkt aantal cursussen identificeert die tot het formele onderwijs gerekend kunnen worden. Daardoor vallen aanbieders die feitelijk formeel onderwijs verzorgen toch onder de definitie van non-formele aanbieder. Op deze groep aanbieders is nu geen landelijk geregeld toezicht of kwaliteitssysteem van toepassing. Voorstel is om deze groep onder toezicht van de Onderwijsinspectie te scharen.

De 'echte' non-formele aanbieders kunnen dan met het nieuwe kwaliteitslabel basisvaardigheden aan de slag, waarvan de onderscheidende elementen als volgt zijn:

- Indicatoren die specifiek zijn toegespitst op het begeleiden/onderwijzen van laagopgeleide, laaggeletterde volwassenen.
- Onafhankelijke visitatie ten behoeve van het bevorderen van een kwaliteitscultuur.
- Modulaire toepassing.
- Een herkenbare organisatie die visitaties uitvoert en een register bijhoudt van aanbieders met een kwaliteitslabel.

¹ Uitwisseling persoonsgegevens en privacy

De voorzitter nodigt de genodigden uit om te reageren op het voorstel, beginnend met de MBO Raad, die een door hen opgestelde notitie over formeel en non-formeel onderwijs gedeeld heeft met de genodigden.

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Datum

22 juni 2020

- MBO Raad: is het voorstel van OCW een vertaling van ons tweede handelingsperspectief, zoals geïdentificeerd in onze bespreknotitie? Wij vinden het inderdaad goed als er opnieuw gekeken wordt naar hetgeen er verstaan wordt onder formeel en non-formeel onderwijs.
- Stichting ABC: hoe maak je de inspraak van lerenden een vast onderdeel in dit systeem en hoe blijf je monitoren dat het goed blijft gaan?
 - o (10)/(2e) het kwaliteitslabel zoals wij dat nu voor ogen hebben heeft nadere invulling. De stem van de deelnemers is daarbij zeker belangrijk. Ons voorstel is om een organisatie aan te wijzen die met deze vertaalslag aan de gang gaat.
- Stichting Lezen en Schrijven: wij vinden het een goed voorstel. Daarbij maak je het verschil tussen het basis- en pluslabel ook meteen groter. We willen wel aanstippen dat het voor alle non-formele aanbieders belangrijk is dat het kwaliteitslabel iets zegt over de didactiek en inhoud van het aanbod zelf. Daarmee enthousiasmeer je vrijwilligersorganisaties ook meer om mee te doen. Het zou niet alleen om de organisatorische aspecten moeten gaan, maar ook om het aanbod en de doelgroep.
- Het Begint met Taal: wij vinden het ook een goed idee om meer onderscheid te maken tussen de definitie non-formeel en formeel. Wel willen we voorkomen dat non-formele trajecten afhaken omdat we te veel van ze vragen. Wij zijn het ermee eens dat de indicatoren ook over de inhoud moeten gaan, niet alleen over de organisatie.
- VNG: dit besprekspunt komt ook nog terug in het bestuurlijk overleg tussen het Rijk en de VNG (op 1 juli a.s.). Het inburgeringsstelsel loopt hier ook nog naast. Het is belangrijk om iedereen hier goed in mee te nemen.
- Divosa: wij vinden het goed dat dit voortbouwt op hetgeen er al is; de voorstellen sluiten nu goed op elkaar aan. Wij vinden wel dat 'visitatie' wat zwaar klinkt. We moeten het niet zo belastend maken dat aanbieders gaan afhaken, waardoor de reikwijdte van het aanbod afneemt.

5. Toelichting expertisecentrum basisvaardigheden door (10)/(2e) (Stichting Lezen en Schrijven) en (10)/(2e) (Movisie)

Met het oog op de tijd, stelt de voorzitter voor dat er op korte termijn een apart overleg ingepland wordt over de werkgeversaanpak. Dit overleg zal plaatsvinden in kleiner comité, met in ieder geval de Stichting van de Arbeid. Alle leden van de adviesraad ontvangen een uitnodiging.

(10)/(2e) van de Stichting Lezen en Schrijven geeft een toelichting op de memo over het nieuwe expertisecentrum basisvaardigheden, die zij samen met Movisie geschreven hebben.

- MBO Raad: wij weten niet of het haalbaar is om 20 uur aan menskracht te leveren voor de werkgroep.
- Het Begint met Taal: zouden jullie wat transparanter kunnen zijn over welke organisaties jullie wel uit willen nodigen voor de werkgroep en welke niet (en waarom)?

- Vertegenwoordigers expertisecentrum: we willen de adviesraad aanvullen met een aantal organisaties uit het sociaal domein. We staan er voor open om andere organisaties aan te laten sluiten; dit kunnen we per thema bekijken (flexibele schil).
- Stichting ABC: het is goed om te zien dat jullie drie gelijkwaardige kennistypen identificeren, waaronder de doelgroep zelf. Onze ervaring is wel dat er andere technieken/aanpakken nodig zijn om ervaringsdeskundigen goed te betrekken en hun stem goed mee te nemen.
 - Vertegenwoordigers expertisecentrum: we zullen op zoek gaan naar manieren die prettig zijn voor ervaringsdeskundigen en waarmee we ook hun input goed mee kunnen nemen. We nodigen je uit om met ons mee te denken over passende technieken/aanpakken.

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Datum

22 juni 2020

6. Werkgeversaanpak 2021 - 2024

Apart overleg volgt.

7. Wvttk

De voorzitter geeft aan dat het verslag volgt, samen met een uitnodiging voor de volgende adviesraad in december.

Daarnaast herhaalt hij dat er een apart overleg komt voor de werkgeversaanpak, waar de genodigden op korte termijn over geïnformeerd zullen worden.